

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jnstitutio vite sacerdotalis d[omi]ni Joannis tritemij
abbatis spanhemensis ordinis diui patris benedicti
mogu[n]tinensis dioces[is] ...**

Trithemius, Johannes

[Mainz], [nach 22.X. 1494]

De honesta conuersatione sacerdotum exteriori. Cap. vi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31315

renarū opum possessio: breuis vite mortalis actio: Instās
quotidie ad mortē humanī generis processio. Cur ergo
moraris p̄ dei amore cōtempnere: que morte interceptus
cogeris in breui uel inuitus relinquere? Non em̄ habet
mus hic manentē ciuitatem: sed futurā inquirimus. Ubi
thesaurus tuus est: ibiet cor tuū erit. Noli perituras mū
di diuicias querere: noli cor tuū auaricie vinculis obli-
gare. Decet em̄ sacerdotē christi esse discipulū: mitem. et
misericordem: qui aliena nō cupiat: sed in pauperes sua
largiter distribuat.

De honesta conuersatione sa- cerdotum exteriori.

Cap. vi.

Onsera nūc qualem cōversationem tuā de-
beas instituere: qualeq; te oporteat vivere: ut
omnipotenti deo cuius minister es. in toto cor
de valeas placere. Quantū vero ad internā conuersationē
pertinet: oportet ut mūdus et purus in cōscientia fulgeas:
qui corā dño ministras. Dicit em̄ ad sacerdotes prophetā
dñi. Sanctificamini: qui fertis vasa dñi. Et dñs dicit.
Lauamini. mūdi estote: auferte malū cogitationū vestra
rū ab oculis meis: quiescite puerse agere. discite beneface
re: dicit dñs omnipotens. Quantū vero ad exteriorē hon-
orū pertinet: aplūs episcopū instruēs dicit. Oportet ep̄m
irreprehensibilem esse: sobriū. pudicū. benignū. ornatū mon-
ribus: hospitalem. docibilem. Quicquid autē ep̄o in hoc
loco p̄cipitur: etiā ceteris platis et presbyteris mādatur.
Et primū quidē cū dicit eū oportere esse irreprehensibilē:
ab omnibus vicīs et diffamacōmibus populi pronūciat
immunem. Uita qui p̄pe sacerdotis populo in exemplum
ponitur: que lucerne cōparatur: ut quēadmodū lux lu-
cet in tenebris: ita cōuersatio presbyteri fulgeat in turbis
Dicit em̄ in euāgelio dñs. Sic lux vestra corā hominibz Mat. 5. 14.
luceat: ut videant opera vestra bona: et glorifcent patrem
vestrum qui est in celis. Tūc autem sacerdos digne deo

L 1

ambulat: quādo vitā suā bonis et sanctis operibus quos
tidie exornat: et mēbra sua que sunt sup terrā pro christi
amore mortificat: Seruus nāq̄ dñi est: hocq; potissimū
ab eo exigitur: ut voluntatē dei verbis et factis operetur.
lxxvii. 12
lxxviii. 13
lxxix. 14
lxxx. 15
lxxxi. 16
lxxii. 17
lxxiii. 18
lxxiv. 19
lxxv. 20
lxxvi. 21
lxxvii. 22
lxxviii. 23
lxxix. 24
lxxxi. 25
lxxii. 26
lxxiii. 27
lxxiv. 28
lxxv. 29
lxxvi. 30
lxxvii. 31
lxxviii. 32
lxxix. 33
lxxxi. 34
lxxii. 35
lxxiii. 36
lxxiv. 37
lxxv. 38
lxxvi. 39
lxxvii. 40
lxxviii. 41
lxxix. 42
lxxxi. 43
lxxii. 44
lxxiii. 45
lxxiv. 46
lxxv. 47
lxxvi. 48
lxxvii. 49
lxxviii. 50
lxxix. 51
lxxxi. 52
lxxii. 53
lxxiii. 54
lxxiv. 55
lxxv. 56
lxxvi. 57
lxxvii. 58
lxxviii. 59
lxxix. 60
lxxxi. 61
lxxii. 62
lxxiii. 63
lxxiv. 64
lxxv. 65
lxxvi. 66
lxxvii. 67
lxxviii. 68
lxxix. 69
lxxxi. 70
lxxii. 71
lxxiii. 72
lxxiv. 73
lxxv. 74
lxxvi. 75
lxxvii. 76
lxxviii. 77
lxxix. 78
lxxxi. 79
lxxii. 80
lxxiii. 81
lxxiv. 82
lxxv. 83
lxxvi. 84
lxxvii. 85
lxxviii. 86
lxxix. 87
lxxxi. 88
lxxii. 89
lxxiii. 90
lxxiv. 91
lxxv. 92
lxxvi. 93
lxxvii. 94
lxxviii. 95
lxxix. 96
lxxxi. 97
lxxii. 98
lxxiii. 99
lxxiv. 100
lxxv. 101
lxxvi. 102
lxxvii. 103
lxxviii. 104
lxxix. 105
lxxxi. 106
lxxii. 107
lxxiii. 108
lxxiv. 109
lxxv. 110
lxxvi. 111
lxxvii. 112
lxxviii. 113
lxxix. 114
lxxxi. 115
lxxii. 116
lxxiii. 117
lxxiv. 118
lxxv. 119
lxxvi. 120
lxxvii. 121
lxxviii. 122
lxxix. 123
lxxxi. 124
lxxii. 125
lxxiii. 126
lxxiv. 127
lxxv. 128
lxxvi. 129
lxxvii. 130
lxxviii. 131
lxxix. 132
lxxxi. 133
lxxii. 134
lxxiii. 135
lxxiv. 136
lxxv. 137
lxxvi. 138
lxxvii. 139
lxxviii. 140
lxxix. 141
lxxxi. 142
lxxii. 143
lxxiii. 144
lxxiv. 145
lxxv. 146
lxxvi. 147
lxxvii. 148
lxxviii. 149
lxxix. 150
lxxxi. 151
lxxii. 152
lxxiii. 153
lxxiv. 154
lxxv. 155
lxxvi. 156
lxxvii. 157
lxxviii. 158
lxxix. 159
lxxxi. 160
lxxii. 161
lxxiii. 162
lxxiv. 163
lxxv. 164
lxxvi. 165
lxxvii. 166
lxxviii. 167
lxxix. 168
lxxxi. 169
lxxii. 170
lxxiii. 171
lxxiv. 172
lxxv. 173
lxxvi. 174
lxxvii. 175
lxxviii. 176
lxxix. 177
lxxxi. 178
lxxii. 179
lxxiii. 180
lxxiv. 181
lxxv. 182
lxxvi. 183
lxxvii. 184
lxxviii. 185
lxxix. 186
lxxxi. 187
lxxii. 188
lxxiii. 189
lxxiv. 190
lxxv. 191
lxxvi. 192
lxxvii. 193
lxxviii. 194
lxxix. 195
lxxxi. 196
lxxii. 197
lxxiii. 198
lxxiv. 199
lxxv. 200
lxxvi. 201
lxxvii. 202
lxxviii. 203
lxxix. 204
lxxxi. 205
lxxii. 206
lxxiii. 207
lxxiv. 208
lxxv. 209
lxxvi. 210
lxxvii. 211
lxxviii. 212
lxxix. 213
lxxxi. 214
lxxii. 215
lxxiii. 216
lxxiv. 217
lxxv. 218
lxxvi. 219
lxxvii. 220
lxxviii. 221
lxxix. 222
lxxxi. 223
lxxii. 224
lxxiii. 225
lxxiv. 226
lxxv. 227
lxxvi. 228
lxxvii. 229
lxxviii. 230
lxxix. 231
lxxxi. 232
lxxii. 233
lxxiii. 234
lxxiv. 235
lxxv. 236
lxxvi. 237
lxxvii. 238
lxxviii. 239
lxxix. 240
lxxxi. 241
lxxii. 242
lxxiii. 243
lxxiv. 244
lxxv. 245
lxxvi. 246
lxxvii. 247
lxxviii. 248
lxxix. 249
lxxxi. 250
lxxii. 251
lxxiii. 252
lxxiv. 253
lxxv. 254
lxxvi. 255
lxxvii. 256
lxxviii. 257
lxxix. 258
lxxxi. 259
lxxii. 260
lxxiii. 261
lxxiv. 262
lxxv. 263
lxxvi. 264
lxxvii. 265
lxxviii. 266
lxxix. 267
lxxxi. 268
lxxii. 269
lxxiii. 270
lxxiv. 271
lxxv. 272
lxxvi. 273
lxxvii. 274
lxxviii. 275
lxxix. 276
lxxxi. 277
lxxii. 278
lxxiii. 279
lxxiv. 280
lxxv. 281
lxxvi. 282
lxxvii. 283
lxxviii. 284
lxxix. 285
lxxxi. 286
lxxii. 287
lxxiii. 288
lxxiv. 289
lxxv. 290
lxxvi. 291
lxxvii. 292
lxxviii. 293
lxxix. 294
lxxxi. 295
lxxii. 296
lxxiii. 297
lxxiv. 298
lxxv. 299
lxxvi. 300
lxxvii. 301
lxxviii. 302
lxxix. 303
lxxxi. 304
lxxii. 305
lxxiii. 306
lxxiv. 307
lxxv. 308
lxxvi. 309
lxxvii. 310
lxxviii. 311
lxxix. 312
lxxxi. 313
lxxii. 314
lxxiii. 315
lxxiv. 316
lxxv. 317
lxxvi. 318
lxxvii. 319
lxxviii. 320
lxxix. 321
lxxxi. 322
lxxii. 323
lxxiii. 324
lxxiv. 325
lxxv. 326
lxxvi. 327
lxxvii. 328
lxxviii. 329
lxxix. 330
lxxxi. 331
lxxii. 332
lxxiii. 333
lxxiv. 334
lxxv. 335
lxxvi. 336
lxxvii. 337
lxxviii. 338
lxxix. 339
lxxxi. 340
lxxii. 341
lxxiii. 342
lxxiv. 343
lxxv. 344
lxxvi. 345
lxxvii. 346
lxxviii. 347
lxxix. 348
lxxxi. 349
lxxii. 350
lxxiii. 351
lxxiv. 352
lxxv. 353
lxxvi. 354
lxxvii. 355
lxxviii. 356
lxxix. 357
lxxxi. 358
lxxii. 359
lxxiii. 360
lxxiv. 361
lxxv. 362
lxxvi. 363
lxxvii. 364
lxxviii. 365
lxxix. 366
lxxxi. 367
lxxii. 368
lxxiii. 369
lxxiv. 370
lxxv. 371
lxxvi. 372
lxxvii. 373
lxxviii. 374
lxxix. 375
lxxxi. 376
lxxii. 377
lxxiii. 378
lxxiv. 379
lxxv. 380
lxxvi. 381
lxxvii. 382
lxxviii. 383
lxxix. 384
lxxxi. 385
lxxii. 386
lxxiii. 387
lxxiv. 388
lxxv. 389
lxxvi. 390
lxxvii. 391
lxxviii. 392
lxxix. 393
lxxxi. 394
lxxii. 395
lxxiii. 396
lxxiv. 397
lxxv. 398
lxxvi. 399
lxxvii. 400
lxxviii. 401
lxxix. 402
lxxxi. 403
lxxii. 404
lxxiii. 405
lxxiv. 406
lxxv. 407
lxxvi. 408
lxxvii. 409
lxxviii. 410
lxxix. 411
lxxxi. 412
lxxii. 413
lxxiii. 414
lxxiv. 415
lxxv. 416
lxxvi. 417
lxxvii. 418
lxxviii. 419
lxxix. 420
lxxxi. 421
lxxii. 422
lxxiii. 423
lxxiv. 424
lxxv. 425
lxxvi. 426
lxxvii. 427
lxxviii. 428
lxxix. 429
lxxxi. 430
lxxii. 431
lxxiii. 432
lxxiv. 433
lxxv. 434
lxxvi. 435
lxxvii. 436
lxxviii. 437
lxxix. 438
lxxxi. 439
lxxii. 440
lxxiii. 441
lxxiv. 442
lxxv. 443
lxxvi. 444
lxxvii. 445
lxxviii. 446
lxxix. 447
lxxxi. 448
lxxii. 449
lxxiii. 450
lxxiv. 451
lxxv. 452
lxxvi. 453
lxxvii. 454
lxxviii. 455
lxxix. 456
lxxxi. 457
lxxii. 458
lxxiii. 459
lxxiv. 460
lxxv. 461
lxxvi. 462
lxxvii. 463
lxxviii. 464
lxxix. 465
lxxxi. 466
lxxii. 467
lxxiii. 468
lxxiv. 469
lxxv. 470
lxxvi. 471
lxxvii. 472
lxxviii. 473
lxxix. 474
lxxxi. 475
lxxii. 476
lxxiii. 477
lxxiv. 478
lxxv. 479
lxxvi. 480
lxxvii. 481
lxxviii. 482
lxxix. 483
lxxxi. 484
lxxii. 485
lxxiii. 486
lxxiv. 487
lxxv. 488
lxxvi. 489
lxxvii. 490
lxxviii. 491
lxxix. 492
lxxxi. 493
lxxii. 494
lxxiii. 495
lxxiv. 496
lxxv. 497
lxxvi. 498
lxxvii. 499
lxxviii. 500
lxxix. 501
lxxxi. 502
lxxii. 503
lxxiii. 504
lxxiv. 505
lxxv. 506
lxxvi. 507
lxxvii. 508
lxxviii. 509
lxxix. 510
lxxxi. 511
lxxii. 512
lxxiii. 513
lxxiv. 514
lxxv. 515
lxxvi. 516
lxxvii. 517
lxxviii. 518
lxxix. 519
lxxxi. 520
lxxii. 521
lxxiii. 522
lxxiv. 523
lxxv. 524
lxxvi. 525
lxxvii. 526
lxxviii. 527
lxxix. 528
lxxxi. 529
lxxii. 530
lxxiii. 531
lxxiv. 532
lxxv. 533
lxxvi. 534
lxxvii. 535
lxxviii. 536
lxxix. 537
lxxxi. 538
lxxii. 539
lxxiii. 540
lxxiv. 541
lxxv. 542
lxxvi. 543
lxxvii. 544
lxxviii. 545
lxxix. 546
lxxxi. 547
lxxii. 548
lxxiii. 549
lxxiv. 550
lxxv. 551
lxxvi. 552
lxxvii. 553
lxxviii. 554
lxxix. 555
lxxxi. 556
lxxii. 557
lxxiii. 558
lxxiv. 559
lxxv. 560
lxxvi. 561
lxxvii. 562
lxxviii. 563
lxxix. 564
lxxxi. 565
lxxii. 566
lxxiii. 567
lxxiv. 568
lxxv. 569
lxxvi. 570
lxxvii. 571
lxxviii. 572
lxxix. 573
lxxxi. 574
lxxii. 575
lxxiii. 576
lxxiv. 577
lxxv. 578
lxxvi. 579
lxxvii. 580
lxxviii. 581
lxxix. 582
lxxxi. 583
lxxii. 584
lxxiii. 585
lxxiv. 586
lxxv. 587
lxxvi. 588
lxxvii. 589
lxxviii. 590
lxxix. 591
lxxxi. 592
lxxii. 593
lxxiii. 594
lxxiv. 595
lxxv. 596
lxxvi. 597
lxxvii. 598
lxxviii. 599
lxxix. 600
lxxxi. 601
lxxii. 602
lxxiii. 603
lxxiv. 604
lxxv. 605
lxxvi. 606
lxxvii. 607
lxxviii. 608
lxxix. 609
lxxxi. 610
lxxii. 611
lxxiii. 612
lxxiv. 613
lxxv. 614
lxxvi. 615
lxxvii. 616
lxxviii. 617
lxxix. 618
lxxxi. 619
lxxii. 620
lxxiii. 621
lxxiv. 622
lxxv. 623
lxxvi. 624
lxxvii. 625
lxxviii. 626
lxxix. 627
lxxxi. 628
lxxii. 629
lxxiii. 630
lxxiv. 631
lxxv. 632
lxxvi. 633
lxxvii. 634
lxxviii. 635
lxxix. 636
lxxxi. 637
lxxii. 638
lxxiii. 639
lxxiv. 640
lxxv. 641
lxxvi. 642
lxxvii. 643
lxxviii. 644
lxxix. 645
lxxxi. 646
lxxii. 647
lxxiii. 648
lxxiv. 649
lxxv. 650
lxxvi. 651
lxxvii. 652
lxxviii. 653
lxxix. 654
lxxxi. 655
lxxii. 656
lxxiii. 657
lxxiv. 658
lxxv. 659
lxxvi. 660
lxxvii. 661
lxxviii. 662
lxxix. 663
lxxxi. 664
lxxii. 665
lxxiii. 666
lxxiv. 667
lxxv. 668
lxxvi. 669
lxxvii. 670
lxxviii. 671
lxxix. 672
lxxxi. 673
lxxii. 674
lxxiii. 675
lxxiv. 676
lxxv. 677
lxxvi. 678
lxxvii. 679
lxxviii. 680
lxxix. 681
lxxxi. 682
lxxii. 683
lxxiii. 684
lxxiv. 685
lxxv. 686
lxxvi. 687
lxxvii. 688
lxxviii. 689
lxxix. 690
lxxxi. 691
lxxii. 692
lxxiii. 693
lxxiv. 694
lxxv. 695
lxxvi. 696
lxxvii. 697
lxxviii. 698
lxxix. 699
lxxxi. 700
lxxii. 701
lxxiii. 702
lxxiv. 703
lxxv. 704
lxxvi. 705
lxxvii. 706
lxxviii. 707
lxxix. 708
lxxxi. 709
lxxii. 710
lxxiii. 711
lxxiv. 712
lxxv. 713
lxxvi. 714
lxxvii. 715
lxxviii. 716
lxxix. 717
lxxxi. 718
lxxii. 719
lxxiii. 720
lxxiv. 721
lxxv. 722
lxxvi. 723
lxxvii. 724
lxxviii. 725
lxxix. 726
lxxxi. 727
lxxii. 728
lxxiii. 729
lxxiv. 730
lxxv. 731
lxxvi. 732
lxxvii. 733
lxxviii. 734
lxxix. 735
lxxxi. 736
lxxii. 737
lxxiii. 738
lxxiv. 739
lxxv. 740
lxxvi. 741
lxxvii. 742
lxxviii. 743
lxxix.

cos familiariter effundatur. Incipient te ex consuetudine
familiaritatis contemnere; et quasi ex suis vnu estimare.
Nulla cū reuerentia maioribus impenditur: si inter subi-
ditos corum vita angustetur. Oportet eum qui presideret
quādā reuerentia maturitatis omnes excellere: et nimiā
subditorum familiaritatē sapienter declinare. **E**nī uero
auctoritatis preminentia frangit: dum subiectoꝝ ac
bus indiscrete cōmuscetur. **N**ulli detrahas: nec aduersus
aliquem scandalū sumas. Turpe est sacerdoti lingua suā
detractione polluere: que in altari constituta est. pro omni-
bus orare. Neqꝫ aurēm prebeas detractoribꝫ: quia de-
tractor et libens auditor: pari cōdenicatione digni sunt.
Alter enim diabolum portat in lingua: alter in aure.
Discat qui huiusmodi est. non facile detrahere: cum te vi-
derit inuitum audire. **N**ō sis citatus in lingua: et in con-
sorcio detractorū ne sterteris: quia omnipotenti dco odia-
biles sunt. **S**epi aures tuas spinis: ne audias verba de-
tractorum. Nullum ex ore tuo mendacium prodeat: ser-
mo turpis ex te nō procedat: sed esto custos lingue tue:
ne offendas in sermonc. **N**ō sis accidiosus et piger: neqꝫ
somno et incacie deditus: sed in feroce sancti spiritus ini-
giter accensus. **F**rugalitatem hospitalitatis nō negligas:
pauperibus et peregrinis qua potes sedulitate misericor-
diter occurras: sciens hoc sacerdotis esse proprium: ut
curam gerat egenorum. **A**urum habeto non ut serues:
sed ut in elemosinam pauperum eroges. **L**audent te pau-
perum esurientium viscera: non diuitū ructuantū conuin-
bia. **S**it mensa tua cū pauperibus et egenis: qz in talis
bus christus suscipitur: et curia celestis honorat. **C**oniu-
nia diuitū superboꝝ. maxime potentū deuita: in quibus
de animarū salute nihil agitur: de spirituali cōversatio-
ne nihil penitus tractatur. **C**elestius tuus sit honestus.
non pretiosus. In faciendis elemosynis noli ab homini-
bus gloriam querere: sed a solo dco laudem et mercedem
expectare. **E**sto pater pauperum: et tutor orphanorum.

L 11

In tractio-

lingue abusio.

mundati:

rogrita

otra infirmida

Dom. Lega. dicitur
V. 1. 24. 33.

V. Actus.

30

*Corvus ann
fort.*

*De peccato abfor
mata puer
18. 32.*

*Quo dico
hunc.*

*Contra familiis
et famula pia
leg.*

*Imponit omni
notiorum scrip
torum.*

Inconsolatus a te paup nullus abscedat. **N**ō sis pcussoz neqz rixosus in populo: nemine iniuriose ledas: sed omni bus quancū puales benefacito: etiā inimicis. **A**le peccato res vñqz lactaueris: sed increpa tanqz auctoritatē a deo cōsequutus. **N**ō sis pcussoz cōscientiarū plebis tibi comi musse: neqz verbū dei indiscretē proferas: sed cū moderas mine pietatis. **P**énitentibus esto misericors: et calamū quassatū noli cōterere: sciens q̄ infirmoz curā suscepēris nō fortū. **D**elius est em̄ penitēcū pietate ad purgatoriu mittere: q̄z austeritate cōfessoris desperantē ad inferū destinare. **H**oras tuas canonicas cū reuerentia et deo uotione cōstitutis ab ecclesia temporibus orare nō neglis gis. **H**oras quoqz beate marie semp virginis. vigillas de functoz. cum ceteris ex ordine sacerdotali debitis: legere nō obmittas. **D**omus tue curā habe cū timore dei: familiā si habueris modestiā et honestatē seruare verbo psuan de et exemplo. **E**nīero sacerdotis opinione ledit in ples be: quando de domesticis eius male loquitur populus. **S**ermo tuus testimonio roboret scripturarū: qz quicqad ppter scripturas sanctas p̄cipitur: eadē facilitate cōtemni tur qua pbatur. **N**olo te imitari eos q̄ sine eruditione in ecclesia pdicant: qui fabulas et sonnioz fantasmata crebro allegant: et mysteria diuinarū scripturarū ignorant. **R**abuli garruliz sacerdotes. sine ratione loquentes. populū nō edificant: sed vanis sermonibus ac fabulis effopianis in admirationē sui trahere laborāt. **S**tulta em̄ et damnabilis abusio est: obmissis scripturis et euangelio: populū christianū. esopi fabulas docere. et gesta conficta romanoz. **A**ec mireris si populus imperitus ista libentiā audit q̄z scripturas: cū hoc legas pdicisse apostolū. **E**rit inquit tempus cū sanā doctrinā nō sustinebut: sed ad sua desideria coaceruabunt sibi magistros prurientes auribus: et a veritate quidē auditū auertent: ad fabulas autē cōuertentur. **H**inc hieronymus ait. **V**oluere verba et celeritate dicendi apud imperitū vulgus admirationē sui facere: indoctoroz hominū est. **A**trita frons interpre

31

tatur sepe qd̄ nescit: et cū alijs suaserit: sibi quoq; usurpat
scientiā quā non habet. Nihil tam facile q̄s vileni pleben-
culā et indoctā contionē lingue volubilitate decipere: que
quicqd nō intelligit plus admiratur. Tu autē loquere que
decent sanā doctrinā: et imperitorū aplausum noli que-
rere: si locū inter doctos cupis inuenire. Curā animarū
imprudenter noli concupiscere: nisi prius et te et alios sen-
cundū ecclesiasticā sanctionē iuste didiceris gubernare.
Magisterū etem populi multis periculis subiicitur: et
quotidianis angustijs tribulatur. Oportet eī rectorē ani-
marū sine crimine esse. sicut dei dispensatorem: nō super-
bum. non iracundū. non violentū. nō pcusorem. nō tur-
pis lucri cupidū: sed hospitalem. benignū. sobrium. iustū.
sanctū. continentē: amplectentē eum qui secundū doctrinā
est fidelem sermonē: ut potens sit exhortari in doctri-
na sana: et eos q̄cōtradicūt arguere. Oportet eū q̄ rector
animarū cōstitutus est: non minus exemplo docere q̄s ser-
mone. Accusare quidē auariciā et latro potest: emendare
vero nō nisi qui facit qd̄ docet. Delicatus magister est: q̄
pleno ventre de ieunio disputat. Prius ergo vita requi-
renda est q̄s doctrina: q̄ plenius ope docetur q̄s sermone.
Excellentissimū nāq; docendi genus est: demonstratio ex-
empli. Et dñs quidem iesus prius fecit: postea docuit.
Maxima eī auctoritate in docendo vtitur: cuius sermo
attestatione operis comprobat. Facile a subditis sermo
rectoris p̄cipitur: si morū honestate fulciatur. Qui autē
bene docens male vivit: p̄pri se oris sententia perimit: et
a mala instituicōne subiectos nō cōvertit. Simil attēde q̄s
periculosa sit cura alaz. maxime his t̄pibus: quādo vbiq; q̄s
abundat iniquitas: et charitas multorū refriguit. Dies
eī mali sunt: et homines ad iusticiā tardi: totusq; mun-
dus in maligno positus: et rara fides in terra. Inter hec
verbū dei a populo despicitur: christiane religionis insti-
tutio negligitur: auctoritas sacerdotalis cōtemnit. Vita
laicalis m̄lris pccis et scelerib; obnoxia: penitēcie remedia
negligit: dolis et fraudib; intēdit: monita sacerdotū cōtemnit
Lij

22 - cc 5.

no. 215 ver 69
Bz. sp. 20
Gon. L. 1. 1. 1.
pator.

cōtra.
Quare x̄am dei modo
no. f. cōstifical.

Mal 24.

Eps. 5.

Tocati. malitia

32
30
28
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
999

P*ro*
estem̄ ppter metū populi: tacere sermones dei. **H**odico
vino sacerdoti vrendū est: nesi potacōmib⁹ vacat: o ppro
bruū in populo fiat. **V**inolentos em̄ sacerdotes et aplūs
damnat: et ab accessu altaris. vetus lex phibet. **I**n agan
thensi quoq; cōsilio ita legitur. **A**nte omia a clericis vrea
tur ebrietas: que oīm vicioꝝ fomes ac nutrit⁹ eit. **I**raq; cū
quē ebriosum fuisse cōstiterit. ut ordo patitur: aut triginta
dierū spacio a cōmunione submouetur: aut corpali subn
datur supplicio. **L**uxuriosa em̄ res est vinū. et cōtumelion
sa ebrietas: om̄is qui miscetur his. non erit sapiens. **Q**ui
absq; vino ardet. ardore adolescentie. et inflāmatur calore
sanguinis. et valido est corpore: vinū ut venenū fugiat: ne
multiplici incendio suffocatus in scenum luxurie cadat.
Stomachus vino estuās libidinē cōcitat: sensum ebet:
caput et totū corpus debilitat. **P**rouerbio quoq; dicitur
Pinguis venter gignit sensum feniem. **C**ū ergo ad cōui
nia sacerdotū vocatus accedis: nō obliuiscaris honestau
tis clericalis: sed modestū et cōtinentē te in om̄ibus exhi
beas: et caue ne aut linguaꝝ aut aures habeas prurientes
id est ne aut ip̄e detrahias. aut detrahentib⁹ auditū accō
modes. **S**cito qr cūcta que dealijs loqueris in temetiū
retorquenda sunt: et in hisipis forte dēphendendus eris:
que in alijs arguebas. **S**ed forsitan dices. Referentibus
iniuriā facere nō possim: qr inuanū nititur: quisq; oīm ob
struere labia meditat. **Q**uid ergo alioꝝ detractio ad me ē
Hūq; ego phibere hoies possū ne loquātur? **S**ed quēn
admodū superius dixim⁹. ita te corā detractore exhibeas:
ut diseat nulli detrahere: cū te viderit nō libenter que lon
quis audire. **C**ū detractoribus ait salomon. ne cōmiscean
ris: qm̄ repente veniet peditio eoꝝ. **E**t ruinā vtriusq; quis
nouit? **T**ani illius videlicet q̄ detrahit: q̄ eius qui aurē
accōmodat detrahenti. **E**sto moribus t cōuersatione ma
turus: verbis rarus et prouidus: silencio et taciturnitate
discretus. **I**n pscrutandis misterijs scripturarum sedulus
esto: et si qđ dubietans tibi legenti occurrerit: ad interp̄
taciones senioꝝ noueris referendū. **H**abes in vicino antea

33
Vini pbris
ebrietas

y.34.

detractio

bunki

sp.

34 quissime urbis treverorum gymnasium in quo copia doctrinum est: ad quos in questione ambiguitate poteris habere recursum. Neque aurum tibi charius sit quam scientia: quia sapientie fructus eternus est: usus vero diuinitarum breuis et momentaneus. Nemo sit qui salutare studium prohibeat: non mater, non frater, non cognatus, non soror: tu fac opus euangeliste: disce quod doceas: ne pastor et ydolum existas. Unus es et secundum non habes: cui ergo diuicias thesaurizares? Quae temperate: nupcias, et coniuncta immoderata ne visites: quod et mente virtutibus exiunt: et bursam nullam vacua reddunt. Cōpara tibi de oblatis elemosynis diuinæ scripture codices: quarum assidua lectione doctus, populari cōmissum digne possis instruere: et temetipm p contemplationem ad celestia eleuare. Una scientia scripturarum et coram deo et hominibus exaltabit te. Noli consentire voluptatibus carnis: impetu furoris reprime: et mortis ne unquam obliuiscaris.

Qualis debeat esse sacerdos in conuersatione interna.

Cap. viij.

Oniam vero non sufficit ministro christi honestam coram hominibus conuersationem ducere: nisi coram deo ab omni scelere mundus studeat aperire: exhortor te ut cor tuum in timore omnipotentis dirigas: et nullas unquam contra deum cogitationes admittas. Oportet enim sacerdotem dei sanctum esse mente et corpore: et mundum in cogitatione. Hinc dominus dicit. Sancti estote. quoniam ego sanctus sum: dominus deus vester. qui sanctifico vos. Et petrus archi apostolus dicit. Vos genus electum. regale sacerdotium: gens sancta. populus acquisitio: ut virtutes annuncietis eius. qui de tenebris vos vocauit: in admirabile lumen suum. Primum in corde tuo locum charitas obtineat: que plenitudo legis est: et consummatio prophetarum. Omnium enim virtutum maxima est charitas: que in dilectione dei et proximi consistit.